

انواع ادبی

انواع نثر : اهمیت و ارزش انواع نثر هیچگاه باندازه انواع نظم نیست و برخی از آنها، کهن‌سال‌ترین آنها، ظاهراً هیچ تأثیری در ادبیات عمومی نداشته است، ولی با وجود این نباید آنها را نادیده انگاشت.

مهم‌ترین انواع نثر عبارت است از تاریخ نویسی؛ «دیالکتیک» (گفتگو، مکالمه) که در قدیم برای بیان مباحث فلسفی بکار میرفت و در قرن اخیر نیز پیروان افلاطون و دیگران آنرا بکار برده‌اند؛ «مقالات» که موتنی آنرا مانند یک نوع ادبی تازه معمول کرد؛ سیاحت نامه‌های **خارق العاده** - نوع خاصی است که از قرن هفده به بعد اهمیت پیدا کرد و از «سیرانو دو برژاک» به «سویفت» و «ولتر» رسید - **افسانه‌های خیالی**؛ «رمان» که از انواع دیگر ادبی بیشتر مورد توجه است.

محققین ادبیات تطبیقی درباره تأثیر کتاب «نوول هلوتیز» اثر ژان ژاک روسو و «ولتر» اثر گوته در سایر رمان‌ها مطالعات بسیار دارند. نوع «رمان بصورت نامه» نیز تقریباً با رمان همسان است.

از اقسام رمان «رمان ترسناک» یا رمان سیاه را باید نام برد که مدت‌ها خواستار بسیار پیدا کرده بود. در مقابل این گونه رمانها «رمان رئالیسم» وجود آمده که در دو قرن اخیر بهترین نوع نثر محسوب میشود.

دامنه رمان بسیار وسیع و دارای اقسام گوناگون است که جمعی از قدیم بجای مانده و باره‌ای نیز جدیداً پیداشده است، از این قبیل: **رمان تاریخی**، **رمان فلسفی** و **رمان آداب و عادات**. در انواع نثر مقام و اهمیت «نوول» را نیز نباید فراموش کرد که مبتکر آن بوکاجیو ایتالیائی بود و پس از او در تمام جهان بسط یافت. و امروزه داستان کوتاه مهم‌ترین نوع ادبی بشمار میرود و مقام سابق رمان را بدست آورده است.

انواع شعر : مهم‌ترین انواع شعر چنین است:

«شعر وصفی در یونان و روم حماسی بود. حماسه سرایان قرن شانزدهم تا هیجدهم اروپا این نوع را از «هومر» و «ویرژیل» اقتباس کردند. مهم‌ها گاهی نیز این حماسه سرایان از یکدیگر تقلید میکردند، همچنانکه «بیت المقدس آزاد شده» اثر «تاس» در سراسر کشورهای اروپا از مجارستان تا پرتغال و سوئد مورد توجه و اقتباس واقع شد. همچنین منظومه قهرمانی آریوست شاعر بزرگ و حماسه بی نظیر «گمدی خدائی» دانه در ادبیات عصر خود و قرون بعد تأثیرات بسیار داشته است.

منظومه‌هایی که منظور از آنها تعلیم و انتشار مطالب علمی و پند و اندرز بود در قرن هفدهم و هجدهم مورد توجه بسیار شد و در همین دوره انواع شعری دیگری نیز معمول بود مانند «فابل» (داستان، حکایت) و جزاین .

«مانفرد» اثر بایرون، «پرومته آزادشده» اثر «شلی» منظومه‌هایی هستند که گرچه ظاهراً صورت درام را دارند ولی برای آوردن روی صحنه نوشته نشده‌اند. شعرای

بسیاری این نوع را برای بیان خواست‌ها و سرگشتگی‌های انسان دنیای جدید در برابر رموز طبیعت، سر نوشت، عشق و خوشبختی، بنگار بردند.

همین نوع شعر است که زیرکانه مورد اقتباس رمانتیکها واقع شد و با تغییراتی در آن، توانستند ادبیات تروتمند دوره رمانتیسیم را بوجود آورند.

انواع تأثیر - این قالب از انواع دیگر ادبی بیشتر دگرگونی پیدا کرده است. بدون آنکه بخواهیم از دوره یونان و روم سخنی گفته باشیم یاد آور میشویم که «تراژدی کلاسیک» مدت سیصد سال روی بیشتر صحنه‌های تئاتر اروپا فرمانروایی داشت. در باره کرنی و راسین و تأثیر آن‌ها در انگلیس و همچنین در باره تراژدی فرانسه در ایتالیا، هلند و لهستان و غیره مطالبات جالب توجهی صورت گرفته است. البته تراژدی فرانسه در کشورهای مختلف و تحت تأثیر فکر و محیط کشورهای تغییراتی پیدا کرده قدمی از «تراژدی» قید «سوی» «درام آزاد» برداشته است. این تغییرات از مطالعه کمندی اسپانیول «از لوب دووگا» و «کالدرون» و شاهکارهای شکسپیر بخوبی آشکار میشود.

این دو مکتب دراماتیک مشهور که تقریباً معاصر بودند با وسعت و تنوع مشابهی قریب صد سال سراسر اروپا را تحت تأثیر قرار دادند. درباره اصل تأثیر اسپانیول و دوره طلایی آن و نیز درباره تأثیر آن در فرانسه و انگلستان و آلمان و نیز درباره تأثیر شکسپیر در سایر کشورها از چند نظر تحقیقاتی بعمل آمده است: از نظر موضوعات، شخصیت‌ها، احساسات و حتی سبک غنی و پرمایه این نایب بزرگ که مورد اقتباس تأثر نویسان دیگر قرار گرفته است. بجز تراژدی و کمندی انواع دیگری نیز سابقاً وجود داشته که پس از مدتی و بخواه موشی رفته است. در قرن هفدهم «تراژدی» کمندی و سپس «درام روستایی» آنگاه «کمندی بورژوا» که هر یک در کشورهای مختلف رواج داشته سرگذشت خاصی داشته‌اند.

از همه این سرگذشت‌ها مفصل‌تر و جالب‌تر سرگذشت بین‌المللی کمندی است. تأثیر کمندی ایتالیایی بر تأثیر اسپانیول و همچنین بر کمندی فرانسه و نیز تأثیر مولیر تأثر نویس بزرگ فرانسوی روی تأثر ملل موضوعی است که مورد توجه ادبیات تطبیقی واقع شده است.

۱ - در این زمان برای تراژدی مقرراتی وجود داشت که سرپیچی از آنها جایز نبود. مثلاً نیايشنامه تراژدی معمولاً با يك مرك پايان می‌یافت، شخصیت‌های نیايشنامه از طبقه نجبا و اشراف و اطرافیان شاه انتخاب میشدند و از همه مهتر مراعات «وحدت‌های سه گانه» بود - وحدت‌های سه گانه که نخستین بار ارسطو در کتاب «فن شعر» از آنها یاد کرد عبارت بود از:

۱ - وحدت مکان: یعنی درام باید در همان مقدار از مکان که برای وقوع آن ضرورت دارد نیايش داده شود.

۲ - وحدت زمان: یعنی درام باید در همان مقدار وقتی که واقعه‌ای در عالم خارج صورت می‌گیرد در صحنه تأثر نیايش داده شود.

۳ - وحدت عمل: یعنی درام باید دارای یک نوع کمال و جامعیتی باشد بدانگونه که نتوان بی آنکه در وحدت کلی آن خللی وارد شود قسمتی از آن را از میان برداشت.